

Asia: VN/335/2019-OM-118

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vesilain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oikeusministeriö

Lausuntopalvelu.fi

Lausuntopyyntö:

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vesilain muuttamisesta

Vesilakiin ehdotetaan sisällytettäväksi säännökset uuden kalatalousvelvoitteen, kalatalousmaksun tai niiden yhdistelmän määrittämisestä sellaisen vesivoimalaitoksen lupaan, johon näitä ei sisälly. Ehdotetut muutokset mahdollistaisivat tällaisten laitosten lupamääräysten tarkistamisen kalatalousasioiden osalta nykyistä helpommin. Säännösten tarkoituksena on tukea kansallisten vaelluskalakantojen elvyttämistä ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttämistä.

Ehdotus ei sisällä uutta velvoitetta valtiolle lunastaa vesivoimalaitoksia vaan tältä osin ehdotetaan mentävän nykyisten säännösten mukaisesti.

Kuntaliiton lausunto

Kuntaliitto kannattaa esityksen tavoitetta kehittää ja elvyttää vaelluskalakantoja, joista osa on erittäin uhanalaisia, sekä pysäyttää luontokadon etenemistä. Kuntaliiton mielestä uudet velvoitteet tulee suhteuttaa niillä saatavaan tapauskohtaiseen hyötyyn. Myös huolto- ja toimitusvarmuuteen on kiinnitettävä huomiota asetettaessa uusia velvoitteita voimalaitoksille.

Kokonaisharkinnassa tulee ottaa huomioon niin paikalliset haitat ja menetykset kuin hyödyt vaelluskalakannoille ja luonnon monimuotoisuudelle muutoinkin. Lakiin ei ehdoteta säädettäväksi lupamääräysten tarkistamishankkeiden vireillepanon aikataulusta tai kohteiden valintaa koskevista säännöksistä. Nämä jäisivät elinvoimakeskusten harkinnan varaan. Kuntaliitto pitääkin tärkeänä, että kaikista uusista velvoitelaitoksista tehdään hyöty-haitta-analyysi riittävän laajoilla selvityksillä, ja

vasta tällä perusteella päätetään, missä järjestyksessä vesivoimalaitoksia aletaan velvoittamaan uusiin kalatalousvelvoitteisiin.

Ehdotettu vesilain muutos ei velvoita laitosten purkamiseen. Tarkoitettu kalatalousvelvoite olisi käytännössä kalatie, kalataloudellinen kunnostustoimenpide, istutus tai muu kalataloudellinen hoitotoimenpide taikka näiden yhdistelmä. Esityksen mukainen velvoitteen asettaminen ei tarkoita laitoksen purkamista, vaan ainoastaan vaelluskalojen huomioimista laitoksen toiminnassa. Korkean ekologisen arvon omaavien nollavelvoitelaitosten purku voisi osaltaan tukea EU:n ennallistamisasetuksen tavoitteita. Kansallisen ennallistamissuunnitelman valmistuttua olisikin hyvä tarkistaa, mitkä nollavelvoitelaitoksista on mahdollisesti mainittu poistettavina patokohteina kansallisen ennallistamissuunnitelman toimenpiteissä tai jotka parhaiten tukisivat monihyötyisyyden saavuttamista myös ennallistamisasetuksen tavoitteiden näkökulmasta.

Esityksen mukaan kuntien omistamien nollavelvoitelaitosten sähköntuotannon kokonaismääräksi voidaan arvioida noin 94 GWh. Jos kalateiden johdettavan veden arvioidaan vähentävän sähköntuotantoa keskimäärin 3 %:n verran, tarkoittaisi tämä sähkön keskihinnalla 60 €/MWh kokonaisuudessaan noin 170 000 euron suuruista vuotuista menetystä kuntien kokonaan tai osittain omistamille voimalaitoksille, jos kalatiet rakennettaisiin kaikkiin laitoksiin. Uuden velvoitteen voi laittaa vireille toimija itse tai elinvoimakeskus. Päätöksen tekisi Lupa- ja valvontaviranomainen. Kuntaliitto pitääkin tärkeänä voimaloiden omistuksen ollessa osin tai kokonaan kuntapohjaista, että vaelluskalakantojen tilaa parannettaisiin ensisijaisesti vapaaehtoisin ja sopimusjärjestelyihin perustuvilla keinoilla. Jos haittoja tai kustannuksia kunnille tai kuntaomisteisille yhtiöille uusista rajoituksista syntyy, tulee ne täysimääräisesti korvata.

SUOMEN KUNTALIITTO

Pirjo Sirén

Marko Nurmikolu

Johtaja, yhdyskunta ja ympäristöyksikkö Johtava juristi

Nurmikolu Marko
Suomen Kuntaliitto ry